

วิทยากรณ กุทธิประศาสน์

วิธีการและเทคนิคการสอนพูดภาษาอังกฤษ มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามแนวความคิดในการสอนภาษา ซึ่งในปัจจุบันแนวความคิดในการสอนภาษาที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น คือแนวความคิดในการสอนภาษาแบบสื่อความหมาย (Communicative approach) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาที่มีความหมาย ได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบเจอจริงในชีวิตประจำวัน

แนวความคิดอันนี้ขัดกับแนวความคิดการสอนภาษาในสมัยก่อน ที่เชื่อว่า การเรียนภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องของการสร้างสมนิสัย นิสัยเกิดจากการกระทำซ้ำ ๆ กันนี้วิธีการสอนตามแนวความคิดนี้ จึงมุ่งที่การฝึกฝนซ้ำ ๆ หรือฝึกอย่างเข้มข้นเพียงอย่างเดียว จนผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติ และเน้นเรื่องความถูกต้องของโครงสร้างทางภาษาเป็นสำคัญ ไม่สนใจเรื่องสถานการณ์ที่จะนำโครงสร้างภาษานั้นไปใช้ในการนำเสนอรูปแบบโครงสร้างของภาษา ทำให้บทเรียนการสอนพูดไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามความต้องการในการใช้ภาษาของผู้เรียน การสอนพูดภาษาจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ถึงแม้แนวความคิดในการสอนภาษาแบบสื่อความหมายจะเน้นความสำคัญของการสื่อความหมายทางภาษา หรือจุดมุ่งหมายของการพูดในสังคมมากกว่าการเน้นรูปแบบโครงสร้างของภาษา แต่แนวความคิดนี้มิได้ปฏิเสธความสำคัญของโครงสร้างไวยากรณ์ แต่เชื่อว่าโครงสร้างไวยากรณ์สามารถเรียนรู้ได้โดยอัตโนมัติตามรูปแบบที่มีอยู่ในเนื้อหาเพื่อการสื่อความหมาย อิทธิพลของแนวความคิดดังกล่าว ทำให้ครูสอนพูดภาษาอังกฤษตระหนักถึงจุดอ่อนของวิธีการสอนแบบเดิม และเปลี่ยนมาใช้วิธีการและเทคนิคการสอนที่ให้ความสำคัญต่อการสื่อความหมายมากขึ้น

วิธีการสอนพูด เพื่อสื่อความหมาย เป็นการนำเอาสถานการณ์ที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันมาใช้ในห้องเรียน เครื่องมือที่จะช่วยให้การสอนภาษาแบบนี้ประสบผล

สำเร็จและเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน คือการไต่สวนสนทนา (Dialogue) ซึ่งมีวิธีการและเทคนิคการใช้แตกต่างกันแล้วแต่ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

ในบทความนี้ผู้เขียนจะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของผู้สอน กิจกรรม เทคนิคและวิธีการสอน ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แนวความคิดการสอนภาษาเพื่อสื่อความหมายเป็นหลัก และจะเกี่ยวกันกับโครงสร้างวิธีการสอนแบบเน้นโครงสร้างของภาษาเข้าไว้ด้วย

บทบาทของครู

ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการเรียนรู้ภาษาใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ถ่ายทอดและสร้างหรือกำหนดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ดังนั้นความตั้งใจ ความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ของครู จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปมีบทบาทในการสอนในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ)

บทบาทของครูในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ Byrne (1978) ได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการให้ความรู้ (The Presentation Stage) บทบาทของครูในขั้นตอนนี้ คือเป็นผู้เลือกเนื้อเรื่องหรือบทเรียนที่จะสอน และนำมาสอนผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจและจดจำ ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทมากในการก่อให้เกิดความรู้ ส่วนผู้เรียนมีหน้าที่ฟังและทำความเข้าใจ แต่สิ่งที่ครูควรระวัง คืออย่าใช้เวลาอยู่กับขั้นตอนนี้มากเกินไป

2. ขั้นการฝึกฝน (The Practice Stage) ในการเรียนรู้ขั้นนี้ ผู้เรียนจะมีบทบาทมากขึ้น โดยที่ครูจะทำหน้าที่แจกจ่ายงานให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสฝึกฝนบทเรียนด้วยการพูดให้มากที่สุด เช่น อาจจัดผู้เรียนให้ทำกิจกรรมที่เป็นกลุ่ม และกิจกรรมที่ทำเป็นคู่ หรือกิจกรรมที่ทำเดี่ยว ถ้าจะเทียบกันแล้วบทบาทของครูคล้ายกับผู้กำกับวงดนตรี ซึ่งต้องดูแลให้ผู้เล่นมีส่วนร่วมและแสดงใจอย่างถูกต้องทั่วถึง

3. ขั้นการใช้ภาษาตามความต้องการ (The Production Stage)

บทบาทของครูในขั้นตอนนี้ คือทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ หรือเป็นผู้ปรึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความเข้าใจมาใช้ในการสื่อความหมายอย่างเสรี ตามความต้องการของตน เป็นการพิสูจน์ว่าผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนมาใช้ในการสถานการณ์ที่เหมือนสถานการณ์จริงได้หรือไม่ ขอคิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เรียนในการใช้ภาษาจึงไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญ สิ่งที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีความกล้าในการแสดงออกในภาษา ซึ่งจะมีผลให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อีกต่อไป

วิธีการและเทคนิคในการสอนภาษาอังกฤษในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

เมื่อครูทราบบทบาทของตนเองในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้แล้ว เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องมีวิธีการและเทคนิคในการสอนในแต่ละขั้นตอน ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอเสนอวิธีการและเทคนิคบางประการดังนี้

1. ขั้นการให้ความรู้ สิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ คือโครงสร้าง

ของภาษา ศัพท์ การสื่อความหมายเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายทางสังคมของการพูดแต่ละครั้ง ซึ่งวิธีการและเทคนิคที่จะสนองความต้องการได้คือและเป็นที่ยอมรับ คือการใช้บทสนทนา (Dialogue) ทั้งนี้เพราะบทสนทนาทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ซึ่งคล้ายสถานการณ์ที่เป็นจริง จึงทำให้ผู้เรียนสามารถซึมซับความเข้าใจในภาษา เพื่อนำไปใช้พูดได้ตามความต้องการ

2. ขั้นการฝึกฝน หลังจากที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่

กล่าวมาแล้ว ผู้เรียนก็จำเป็นต้องฝึกฝนให้เกิดความคล่องและเคยชิน จนสามารถนำภาษาไปใช้ได้ อย่างอัตโนมัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งวิธีการและเทคนิคที่จะใช้ฝึกฝนสามารถทำได้หลายวิธี แต่ในที่นี้ขอแนะนำ 2 วิธีคือ

2.1 การฝึกฝนอย่างหนักหน่วง (drill)

2.2 การฝึกโดยใช้บทสนทนา

3. ขั้นการใช้ภาษาตามความต้องการ สิ่งผู้เรียนควรจะได้รับในขั้นตอนนี้ คือการสร้างสถานการณ์และสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ความรู้ที่ใคร่มาแล้วทั้ง 2 ขั้นตอนมาแสดงออกในการสื่อความหมายอย่างเสรี เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของภาษา เมื่อสามารถนำมาใช้ได้และจะก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้ต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้ ครูมีสิ่งที่ต้องคอยดูแลอยู่หลายประการ เช่นพยายามให้ผู้เรียนที่ขี้อายได้พูด ความสนใจของผู้เรียนในเรื่องที่พูดซึ่งวิธีการและเทคนิคที่ควรใช้เพื่อการเรียนได้ผล คือการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนพูดโดยวิธีบทบาทสมมติ

การใช้บทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษมีมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เน้นเรื่อง การท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ในปัจจุบันเริ่มหันมาเน้นการสื่อความหมาย ทั้งนี้เพราะเหตุว่ามี ประโยชน์แก่ผู้เรียนหลายประการคือ

1. ช่วยให้เข้าใจการใช้ภาษาในสังคม เช่น การอุทาน (Eek! - อู๋ฮิง, Ouch! - อู๋ฮิงชาย) การพบรับแสดงการรับรู้ (Really?, I see) การหยุดเว้นจังหวะ (Well, Hummm, Er..)
2. สอนการออกเสียงและโครงสร้าง
3. เข้าใจความหมายของศัพท์ได้ชัดเจน เพราะว่าเนื้อหาของบทสมมติได้แสดงนัยยะของความหมาย
4. ง่ายต่อการจำ เพราะรูปแบบของบทสมมติจะถูกจดจำในสมองของผู้เรียน
5. ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและง่ายต่อการนำไปใช้ โดยเฉพาะในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ เนื่องจากบทเรียนสะท้อนสถานการณ์ที่เป็นจริง

หลักเกณฑ์การเลือกหรือสร้างบทสมมติ

เพื่อให้บทสมมติมีประโยชน์สูงสุดต่อการสอนพูด ครูจึงควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกหรือทำบทสมมติดังนี้

1. เลือกบทสนทนาให้มีระดับความยากง่ายสั้นยาวให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน ขนาดความยาวที่เหมาะสมที่สุด คือมีการโต้ตอบกันคนละประมาณ 2 - 4 ประโยค
2. รูปแบบทางภาษา ที่ผู้เรียนต้องการใช้ในการสื่อความหมาย ต้องปรากฏในบทสนทนา เช่น จะสอน Function เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ก็ควรมีประโยค "I'm sorry to hear that, but cheer up.
อยู่ในบทสนทนานั้นด้วย
3. ภาษาที่เลือกใช้ต้องเหมาะสมกับการเป็นภาษาพูด เช่น
 - 3.1 คำยอให้สั้น -can't, I'm
 - 3.2 คำตอบอย่างสั้น ๆ - To the movie
 - 3.3 คำที่เริ่มบทสนทนา - By the way, Of course but...
4. สถานการณ์ที่สร้างขึ้น ควรเป็นสถานการณ์ที่เป็นจริง เป็นไปได้สำหรับผู้เรียน เช่น ผู้เรียนอายุ 40 ปี ก็ควรตั้งสถานการณ์ที่เหมาะสมกับคนอายุวัยนั้น เช่น การไปรับประทานอาหารเย็นตามภัตตาคาร มิใช่ตั้งสถานการณ์ให้ไปนั่งม้าหมุน (Merry-go-round) ที่สวนสนุก
5. จำกัดจำนวนโครงสร้างทางภาษาและศัพท์ให้อยู่ในจำนวนเพียง 2 แบบ และศัพท์ใหม่ไม่กี่คำ
6. เนื้อเรื่องเป็นเรื่องที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น เรื่องตลก เรื่องน่าตื่นเต้น เรื่องที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และเรื่องที่สร้างขึ้นนั้น ควรเป็น เรื่องที่สามารถนำไปคิดแปลง เพื่อทำกิจกรรมอย่างอื่นได้ เช่นนำไปแสดงเป็นละครหรือบทบาทสมมติ

การสอนบทสนทนา

เมื่อครูสามารถเลือกหรือสร้างบทสนทนาที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์แล้ว ก็สามารถนำบทสนทนาไปสอนโดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. อธิบายสถานการณ์ ให้ผู้เรียนเข้าใจ เช่น "At the airport Jim sees a beautiful girl sitting in the departure lounge. He goes up to her."
2. ครูพูดบทสนทนาให้ผู้เรียนฟัง โดยไม่ให้ผู้เรียนคุยบทสนทนาดอก แล้วจึงให้ผู้เรียนฟังและคุยบทสนทนาตามไปคุยอีกครั้งหนึ่ง
3. อธิบายศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษาเท่าที่จำเป็น
4. การฝึกพูดปากเปล่า ทำได้หลายวิธี คือ
 - 4.1 ให้ผู้เรียนพูดตามครูทั้งชั้น
 - 4.2 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเพื่อฝึกโต้ตอบตามบทสนทนา
 - 4.3 ให้ผู้เรียนแต่ละคนฝึกโต้ตอบกัน

ในการฝึกพูดปากเปล่าเหล่านี้ครูสามารถใช้วิธีการ "Talk and Listen" ของ Richard Via (1977) ซึ่งมีประโยชน์ในแง่ที่ว่า ผู้เรียนต้องฝึกฟังให้เข้าใจ เพื่อที่จะทำความเข้าใจตาม และพูดโต้ตอบได้ถูกต้อง และถูกจังหวะ การฟังทำให้รู้ว่าจะโต้ตอบไปในลักษณะใด ซึ่งอาจเป็นคำพูดประกอบสื่อนำทาง จึงมีลักษณะตรงข้ามกับการสอนบทสนทนาสมัยก่อน ซึ่งให้ท่องจำเหมือนอาชยาน ไม่ได้ให้ความสนใจขณะที่พูด เป็นผลให้ลืมบางส่วนหรือบางคำเมื่อเกิดการประหม่า

วิธีสอนบทสนทนาแบบ Talk and Listen มีดังนี้

ผู้พูด A จะเริ่มโดยการคุยประโยคของตน แล้วจึงเงยหน้าขึ้นสบตากับผู้ฟัง B ก่อนที่จะพูดประโยคของตนออกมา ขณะที่ A พูด B จะยังไม่อ่านประโยคของตน แต่จะคอยให้ A พูดจบก่อน จึงถามประโยคของตน แล้วเงยหน้าขึ้นพูดโต้ตอบ A ในขณะโต้ตอบกันทั้ง A และ B จะถามลงอ่านประโยคของตนได้ ถ้าลืมข้อความ แต่เมื่อเริ่มพูดเมื่อใด ผู้พูดจะต้องเงยหน้าขึ้นสบตาผู้ฟังเสมอ และทำเช่นนี้ไปจนจบบทสนทนา

5. การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทสนทนา โดยครูตั้งคำถามได้หลายประเภท ก็อาจเป็น Yes-No Question หรือ Wh-question หรือ alternative question

6. ถ้ามีเวลาครูอาจแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นคู่ แล้วให้ผู้เรียนฝึกบทสนทนานั้นกันเองโดยไม่ต้องอ่านบทสนทนา

การฝึกอย่างหนักหน่วง

การฝึกอย่างหนักหน่วงยึดหลักการฝึกซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคล่องและเคยชินกับโครงสร้างนั้น ๆ โดยที่การฝึกอย่างหนักหน่วงในสมัยเดิมนั้นในเรื่องการฝึกเพื่อความถูกต้องของโครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์ (Correctness of expression) แต่การฝึกในสมัยปัจจุบันเป็นการฝึกให้เห็นการใช้โครงสร้างนั้นในความหมายที่ถูกต้อง (Linking expression to actual meaning) เช่นฝึกแบบหนักหน่วงเกี่ยวกับการใช้ "Yes, sir" มาแล้ว และใช้ไวยากรณ์ในความหมายว่าเป็นการแสดงตอบรับ แต่นำไปใช้จริงกลับนำเอาไปใช้กับผู้หญิง และจุดประสงค์ของการฝึกอย่างหนักหน่วงในปัจจุบันอีกประการหนึ่ง คือเพื่อถ่ายทอดเนื้อความ การถ่ายทอดเนื้อความนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้พูดถึงสิ่งที่ตนรู้โดยแน่นอนที่ไม่รู้ ดังที่ Lyons (1968 : 413) ได้กล่าวไว้ "if the hearer knows in advance that the speaker will inevitably produce a particular utterance in a particular context, then it is obvious that the utterance will give him no information when it occurs; no 'communication' will take place."

จากแนวความคิดดังกล่าวนี้ ได้ถูกนำมาเป็นหลักในการสร้างแบบฝึกหัดอย่างหนักหน่วง 2 แบบคือ

1. การฝึกแบบ Information gap
2. การฝึกแบบ Alternative

การฝึกแบบ Information Gap มีหลักการที่สำคัญคือ การปิดเนื้อ
 ความ (withhold information) บางส่วนไม่ให้คู่สนทนาทั้ง 2 คนรับรู้ เช่น
 A มีเนื้อความในการถาม แต่ไม่มีเนื้อความในการตอบ B มีเนื้อความในการตอบ
 แต่ไม่มีเนื้อความในการถามทั้ง 2 คนต้องโต้ตอบกันเพื่อหาเนื้อความที่ขาดไป ดังนั้น การฝึก
 ฝนนี้จึงก่อให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อความขึ้น ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่า Drill ที่ฝึกฝนไม่น่าเบื่อ
 มีความหมายในการโต้ตอบ

เพื่อให้เป็นข้อเปรียบเทียบและง่ายต่อความเข้าใจ จะขอยกตัวอย่างการฝึก
 อย่างหนึ่งแบบเกาและแบบสื่อความหมาย (Communicative drill) ดังนี้ โดยไ
 รูปประกอบ

แบบเดิม (รูปภาพประกอบจาก Picture 1 ในหน้า X)

Ask :

Is	Malee	standing	by the window?
	Tom	sitting	behind the sofa?
	Pom		by the door?
	Toon		on the bus?
	Jong		next to an old man?

Answer :

Yes, she is.

No, she isn't.

ผู้เรียนจะทำแบบฝึกหัดถามตอบ เช่น

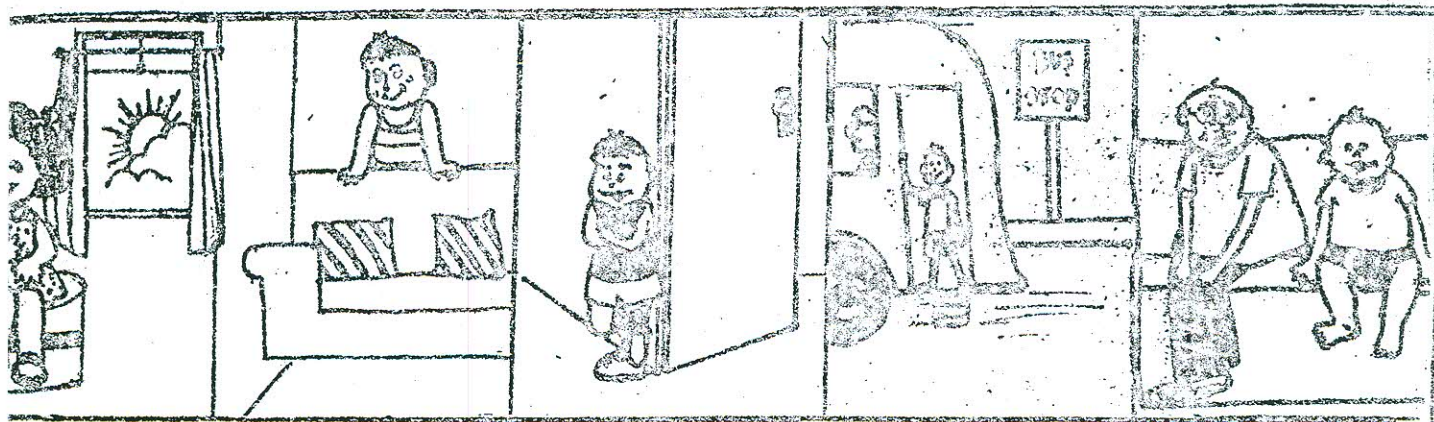
A : Is Malee sitting by the window?

B : Yes, she is.

A : Is Malee standing by the window?

B : No, she isn't.

Picture 1

lee

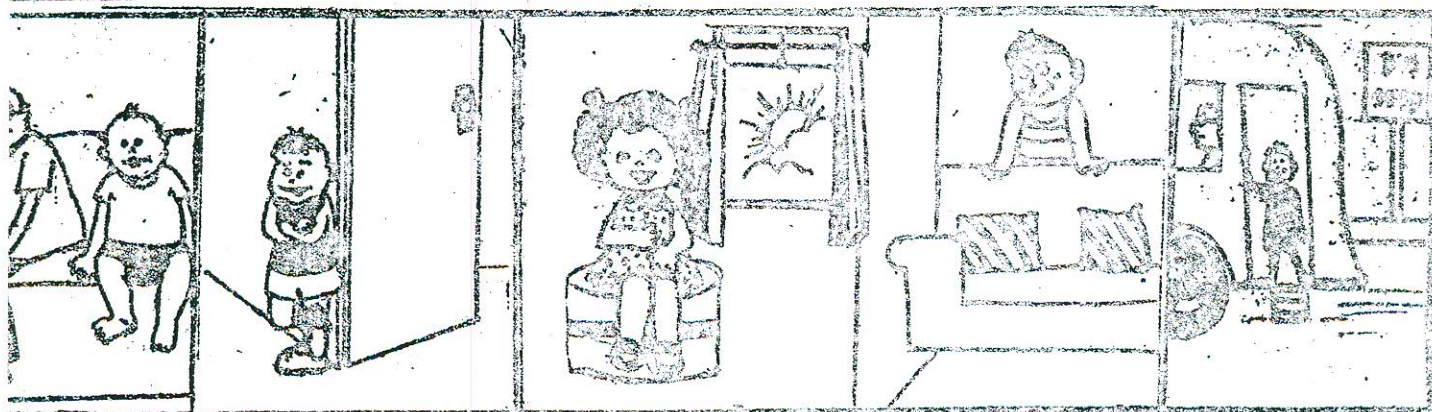
Toon

Tom

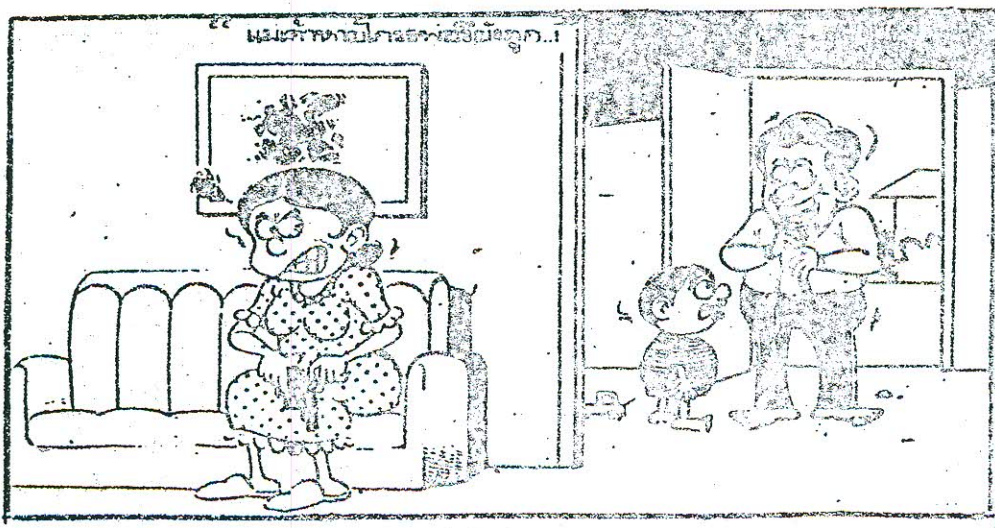
Pam

Jong

Picture 2

Picture 3

1917
The first of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor. The
weather was very
warm and the
crops were very
poor. The
weather was very
warm and the
crops were very
poor.

The second of the year
was a very wet one
and the crops were
very good. The
weather was very
cool and the
crops were very
good. The
weather was very
cool and the
crops were very
good.

การฝึกหัดเช่นนี้จะเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะผู้เรียนจะรู้คำตอบอยู่แล้วว่าจะเป็นอะไรและไม่สร้างความสนใจในการฟังเพื่อคำตอบ ดังนั้น ครูจึงสามารถเปลี่ยนแบบฝึกหัดนี้ไปในลักษณะสื่อความหมายได้ โดยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเป็นคู่ A จะรู้คำตอบเฉพาะส่วนที่เป็นของ A และอีกส่วนที่เป็นของ B ไว้ และ B ก็เช่นเดียวกันรู้คำตอบเฉพาะส่วนที่เป็นของตน

ใช้ภาพประกอบ 2 ภาพ สำหรับ Student A ใช้ ภาพใน Picture 2
Student B ใช้ภาพใน Picture 1 หน้า X

ในการเริ่มต้น A ก็จะถาม B ในคำถามใดก่อนก็ได้ เช่น "Who's that standing by the window?" B ก็จะถามมองส่วนของตนเพื่อหาคำตอบ (ในเนื้อความของ B คำตอบจะไม่เรียงตามคำถามของ A) แล้วเงยหน้าขึ้นให้คำตอบแก่ A ต่อจากนั้น A ก็จะเขียนคำตอบที่ใกล้เคียงในช่องว่างที่เตรียมไว้ให้ เมื่อทำหมดทุกข้อแล้ว ก็ตรวจสอบดูว่าคำตอบของ A ตรงกับของ B หรือไม่

ตัวอย่างของแบบฝึกหัดแบบ Communicative drill

ตัวอย่างที่ 1

Situation : At a party, A doesn't know many people;
therefore, he is asking B who's who

Ask your partner a question and write down the answer under the picture.

Who's that standing by the window?
 sitting behind the sofa?
 by the door?
 on the bus?
 next to an old man?

Student B (ภาพสำหรับ Student B อยู่ใน Picture 1 หน้า X)

ตัวอย่างที่ 2 ตัวอย่างนี้เป็นการสอน Function "Expressing Preference"

Direction : From the list below, ask your teacher which she prefers and tick her preference. Then find the reason why she likes them. Use the pattern "would rather+V" and the verbs given.

Example : S : Which would you rather study, Thai or history?
T : I'd rather study Thai.

- tea - coffee (drink)
- soup - curry (have)
- biscuits - cake (make)
- lemonade - beer (drink)
- slippers - shoes (buy)

แบบฝึกหัดลักษณะนี้ จะวัดความสนใจ ผู้เรียนเพราะผู้เรียนจะไม่รู้ว่าคำตอบ
ของครูผู้สอนจะเป็นอะไร จึงต้องตั้งใจฟังเพื่อรวบรวมคำตอบทั้งหมด มาสรุปหาเหตุผลว่าทำไม
ครูผู้สอนจึงชอบสิ่งเหล่านั้น เป็นการทำแบบฝึกหัดอย่างมีจุดมุ่งหมาย

การฝึกแบบ alternative มีหลักการที่สำคัญคือ มีคำพูดหลาย ๆ คำพูด
ที่ผู้พูดสามารถเลือกโต้ตอบได้ Johnson (1982 : 152) ไกลกลาวไว้ว่า "If
speaker A can select what he says, then listener B will be in doubt
as to what will be said to him; speaker selection implies listener
doubt. Thus, if we create classroom situations in which the students
are free to choose what to say, the essential information gap will
have been created.

ตัวอย่างของแบบฝึกหัดแบบ Alternative

Situation : You and your friends like to discuss about almost anything. Today both of you are talking about TV programmes.

Look at the TV. programmes and take turns asking each other the opinions on these. Three adjectives are already given to choose from.

Example :

A : What's your opinion of cowboy films?

B : Oh, I think they're exciting. How about you?

A : I don't agree with you. I think they're boring.

Cowboy films	exciting boring interesting	Variety shows	amusing terrible boring
Thai films	absurd funny disgusting	Satellite news	up-to-date excellent uninteresting

จากตัวอย่างนี้ A ไม่รู้คำตอบว่า B จะเลือกคำตอบอะไร A ก็จะต้องตั้งใจฟังคำตอบนั้น ว่าจะเหมือนกับที่ตนคิดหรือไม่ และจะได้ตอบในลักษณะเห็นควยหรือไม่เห็นควยได้

อย่างไรก็ตามการฝึกทั้ง 2 แบบเท่าที่กล่าวมาแล้ว ถ้าครูเห็นว่าจะเป็นการยากแก่ผู้เรียนเกินไป ก็อาจจะใช้วิธีการฝึกแบบเดิมก็ได้ แล้วจึงมาใช้วิธีฝึกแบบ Communicative drill

การฝึกแบบไฮทสนทนา

การฝึกแบบสนทนาเป็นการฝึกแบบเกี่ยวกับการพูดจริง ๆ ในชีวิตประจำวัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สนทนาต้องเป็นผู้รับฟังที่ดี คือต้องฟังเข้าใจก่อน เพื่อที่จะสามารถสนทนากันได้อย่างถูกต้องจังหวะ มีทิศทางและสีหน้าประกอบและสื่อความหมายไปทางเดียวกัน เป็นการฝึกเพื่อเป็นจุดก้าวไปสู่การแสดงออกทางภาษาตามที่ต้องการ การฝึกแบบนี้ สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งเริ่มจากวิธีซึ่งง่าย ๆ และค่อย ๆ ยากขึ้นตามลำดับ และอาจมีการฝึกแบบเป็นคู่ และเป็นกลุ่ม ซึ่งตรงข้ามกับชั้น การให้ความรู้ซึ่งมักจะเน้นการฝึกพร้อมกันทั้งชั้น การฝึกแบบสนทนามีหลาย ๆ วิธี เช่น

1. วิธี Talk and Listen
2. วิธีซักเรียงลำดับคำโต้ตอบ
3. วิธีเลือกคำโต้ตอบ

วิธี Talk and Listen วิธีการนี้ คือการเขียนบทสนทนาซึ่งมีขนาดความยาวประมาณ 6 บรรทัด แยกคำพูดของ A และ B ในบัตร คนละแผ่น แล้วจึงให้เริ่มบทสนทนา โดยผู้พูดต้องมองหน้ากันขณะพูดหรือตอบ ไม่ใช่อ่านโต้ตอบกัน ตัวอย่างบัตรจะเป็นดังนี้

บัตร A

A : Why do you always do that?

B :

A : You know. What you 're doing now.

B :

A : Oh no, not at all.

B :

บัตร B

A :

B. : Do what?

A. :

B : Why does it bother you?

A :

B : Then, why did you ask ?

วิธีการนี้สามารถทำให้สนุกสนานได้ยิ่งขึ้น โดยการกำหนดสถานการณ์แบบต่าง ๆ ขึ้น เพราะนำเสียงลีลาและการประกอบท่วงท่าจะแตกต่างกันออกไป และสามารถนำไปเล่นในกิจกรรมบทบาทสมมติได้

ตัวอย่างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้กับบทสนทนาข้างบน คือ

1. A and B are a married couple. They have been married for thirty years. B always leaves the ash on the floor when he smokes.

2. A and B are lovers. B is stroking A's hair.

วิธีจำเรียงลำดับคำโต้ตอบ

วิธีการนี้คล้ายคลึงกับแบบแรก คือแยกคำพูดของ A และ B ให้อยู่ในบัตรคนละใบ แต่คำพูดของ A และ B จะไม่เรียงไว้ใหญ่ของตามลำดับ เป็นหน้าที่ของ A และ B ที่จะต้องฟังให้เข้าใจเพื่อเลือกคำพูดโต้ตอบให้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น

บัตร A

- Just fine. Where are you going?

- OK. I'll see you later.

- Hi! How are you?

บัตร B

- So long.

- Fine, thanks. And you?

- To the library.

คำพูดโต้ตอบจะออกมาดังนี้

A : Hi! How are you?

B : Fine, thanks and you?

A : Just fine. Where are you going?

B : To the library.

A : OK. I'll see you later.

B : So long.

วิธีเลือกคำโต้ตอบสนทนา

วิธีการนี้ครูจะให้คำพูดโต้ตอบแบบเรียนรู้ทั้งคู่ แต่ในคำพูดของแต่ละคน จะมีเรื่องให้พูด-2 เรื่อง ดังนั้น ผู้พูดจะต้องฟังทวนเข้าใจว่ากำลังพูดกันอยู่ด้วยเรื่องอะไร จึงสามารถที่จะดำเนินการโต้ตอบสื่อความหมายในเรื่องเดียวกันได้ ตัวอย่างเช่น

A : Excuse me, is this seat taken?

Or

Do you play bridge?

B : Yes, I do. How about you?

Or

No, it isn't.

A : Would you mind moving over one so that my friend and I can sit together?

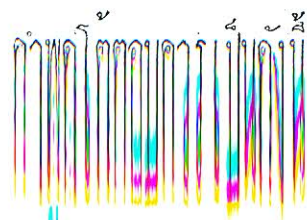
Or

Well, I happen to be one of the best bridge player around here.

B : OK. Let's play then. We'll see who's the best.

Or

No, not at all.

A : Excuse me, is this seat taken?

B : No, it isn't.

A : Would you mind moving over one, so my friend and
I can sit together?

B : No, not at all

และ

A : Do you play bridge?

B : Yes, I do. How about you?

A : Well, I happen to be the best bridge player around here.

B : OK. Let's play then. We'll see who's the best.

การแสดงบทบาทสมมติ

วิธีการสอนรูปแบบแสดงบทบาทสมมติมีประโยชน์คือ เป็นการให้ผู้เรียนได้นำ
ความรู้ที่ได้รับจากขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนรู้มาใช้ได้อย่างอิสระตามความตอง
การ และถ้าจะเปรียบเทียบให้เข้าใจง่ายก็คือ สามารถใช้ภาษานั้นในการสื่อความหมาย
ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (แต่เนื่องจากข้อจำกัดบางประการของผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้อง
ทำหน้าที่ชี้แนะหรือให้คำปรึกษา)

วิธีการสอนแบบนี้หลักการคือ ครูจะให้ นักเรียนออกมาพบบทบาทสมมติใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ครูกำหนดไว้อย่างคร่าว ๆ ทั้งนี้ครูจะเป็นผู้ให้ศัพท์และรูปแบบโครง
สร้างประโยคที่จำเป็นสำหรับการสนทนาในบทบาทนั้น ๆ และนำออกมาแสดงต่อไป

สำหรับการกำหนดบทบาทนั้น ครูอาจใช้รูปภาพเข้ามาช่วยในการกำหนดสถาน-
การณ์ หรือใช้ข้อความกำหนดสถานการณ์ลงในบัตร (cue card) หลังจากนั้น ควรให้
ผู้เรียนทำความเข้าใจกับรูปภาพหรือข้อความและแสดงบทบาทสมมติ เป็นเวลาประมาณ

5 - 20 นาที ครูจะเป็นผู้คัดเลือกโคกที่สุกๆ ผู้เรียนต้องการเวลามากน้อยเพียงไรสำหรับ
บทบาทนั้น ๆ และในขณะที่ผู้เรียนกำลังเตรียมบทสนทนาอยู่นั้น ครูจะต้องคอยเดินไปตามกลุ่ม
เพื่อชี้แนะหรือให้คำปรึกษาทางคำศัพท์หรือโครงสร้างและอื่น ๆ ตามความต้องการของ
ผู้เรียน

การแสดงบทบาทสมมติแต่ละครั้ง ควรใช้เวลาไม่เกิน 3 - 5 นาที มิฉะนั้นแล้ว
ผู้เรียนจะเบื่อ ในประสบการณ์ของผู้เขียนเพื่อที่จะไม่ให้ผู้เรียนเกียจกันออกมาแสดง ครูควร
มีคะแนนสำหรับกิจกรรมนี้ด้วย และอีกปัญหาหนึ่งคือ ผู้เรียนมักจะไม่สนใจฟังเรื่องที่เพื่อนกำลัง
แสดงอยู่ แต่จะกมหนากมตาของบทของตน วิธีแก้ไขปัญหานี้คือ ครูหรือผู้แสดงต้องตั้งคำถามใน
เรื่องที่แสดงไปแล้วกับเพื่อน ๆ ที่นั่งฟังอยู่ เมื่อการแสดงจบลงแล้ว เทากับเป็นการบังคับให้
ผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เล่นคิดตามคำพูดบทสนทนาอย่างตลอด

การใช้รูปภาพในการแสดงบทบาทสมมติ

การใช้รูปภาพเพื่อการสอนพูดในชั้นการให้ความรู้ และชั้นฝึกฝน จะเป็นรูป
ภาพที่มีรายละเอียดน้อยที่สุด เห็นได้ชัดแจ้ง ทั้งนี้เพราะการใช้รูปภาพนั้น เป็นการควบคุม
ให้คำตอบหรือกิจกรรมที่ออกมาเป็นไปในแนวทางที่ต้องการจึงแตกต่างไปจากรูปภาพที่ใช้ใน
ชั้นการใช้ภาษาตามความต้องการ รูปภาพในชั้นนั้นนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่าง ๆ ในภาพ
แล้ว ยังแสดงถึงแนวคิดที่อยู่ในรูปภาพอีกด้วย

การใช้รูปภาพในการแสดงบทบาทสมมติ ทำได้โดยการกำหนดให้ผู้เรียนสร้าง
บทสนทนาจากรูปภาพขึ้นมาเอง ดังนั้นรูปภาพจึงเป็นคำกำหนดสถานการณ์ ส่วนครูจะมีบทบาท
ในการเลือกรูปภาพที่มีสถานการณ์ก่อให้เกิดความสนใจแก่ผู้เรียน เช่น รูปภาพที่มีสถานการณ์
ที่ซับซ้อน รูปภาพที่มีสถานการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน เช่น นักศึกษาธรรมชาติกรกฎารูปของสถานที่ที่อยู่
ใกล้ เช่นหาพระจันทร์เป็นต้น

ขั้นตอนการใช้รูปภาพในการแสดงบทบาทสมมติ

1. ให้ผู้เรียนดูรูปภาพและออกความคิดเห็นร่วมกันทั้งชั้นเกี่ยวกับสถานการณ์
ในรูปภาพอย่างคร่าว ๆ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

2. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนไปสร้างบทสนทนา เพื่อที่จะนำมาใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ โดยครูเป็นผู้แนะนำโครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นสำหรับการเล่นบทบาทนั้น ๆ และครูจะคอยเฝ้าดูตามกลุ่มเพื่อให้คำแนะนำเมื่อผู้ชักถาม ขึ้นตอนนี้ใช้เวลา 10 - 15 นาที
3. ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติตามบทสนทนาที่โครงสร้างหรือจัดเตรียมขึ้นไว้

ตัวอย่าง (ดูภาพจาก Picture 3 ในหน้า X.)

เมื่อครูแจกรูปภาพให้แล้ว ผู้เรียนจะออกความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับรูปภาพตามหัวข้อที่ครูได้เตรียมมาให้เป็นแนวทาง (หัวข้อนี้กำหนดได้จากแฉกมนัยยะของรูปภาพ) โดยใช้เวลาประมาณ 5 นาที ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างภาพพจน์รวมเกี่ยวกับคำพูดสนทนาที่สามารถสร้างตามความหมายจากรูปภาพ หัวข้อที่นำมาออกความคิดเห็นร่วมกันตามรูปภาพในตัวอย่างอาจมีดังนี้

- What's the relationship between the man and the woman?
- Who's the boy?
- Why does the woman look mad?
- What do you think the man asks the boy about?
- What do you think the boy says?
- What would he do when he hears what the boy tells him?

หลังจากนั้นครูอาจตั้งสถานการณ์เฉพาะ (เป็นสถานการณ์ที่สามารถตั้งขึ้นได้จากการมองความหมายในแง่ใดแง่หนึ่งของรูปภาพ) เพื่อให้ผู้เรียนนำผลจากการออกความคิดเห็นร่วมกันไปสร้างบทสนทนาต่อไป สำหรับผู้เรียนที่มีขีดความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับสูง สถานการณ์ที่คงให้รายละเอียดอาจจะน้อยลง เพื่อให้ผู้เรียนจะมีโอกาสได้สร้างบทบาทของตัวละครแต่ละตัวอย่างเสรีได้เต็มที่ และสำหรับในกรณีที่มีการออกความคิดเห็นร่วมกันแล้ว

ผู้เรียนอาจจะตั้งสถานการณ์ขึ้นเองได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้สถานการณ์เฉพาะที่ครูแนะ
ตัวอย่างสถานการณ์เฉพาะตามรูปภาพข้างต้นเป็นไปได้อีก

Situation : You call your friend and find that she's feeling
very upset, ask her what happened and cheer her up.

การใช้ข้อความกำหนดสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติ

การใช้ข้อความกำหนดสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติมีขั้นตอนเช่นเดียวกับ
การใช้รูปภาพในการแสดงบทบาทสมมติ นั่นเอง เพียงแต่ใช้ข้อความแทนรูปภาพในการกำหนด
สถานการณ์เท่านั้น ผู้เรียนจะต้องสร้างภาพพจน์จากข้อความที่กำหนดสถานการณ์และบทบาท
ครูจะแจกบัตรข้อความกำหนดสถานการณ์และบทบาท (cue card) นี้ให้ผู้เรียนไปทำ
บทสนทนา ตัวอย่างของ Cue Cards เช่น

Cue Card 1. You are pawning your wrist watch. You would like
\$500 but the proprietor of the shop just wants to let
you have \$50. Try to raise him to \$500 or as close to
\$500 as possible.

ตัวอย่าง Cue Card ข้างบนนี้เป็น cue card ที่ให้บทบาทของผู้สนทนา
ทุกคนรวมอยู่ในบัตรแผ่นเดียวกัน มี cue card อีกชนิดหนึ่งซึ่งบอกบทบาทของผู้สนทนาไว้
เพียงคนเดียวในบัตรหนึ่งใบ เช่น

Cue Card 2. You've just seen a waiter in your section spill his
third plate of food on somebody. At this time he is
eager to come and take your order. You're hoping someone
else will come to help you, that he will get off soon or
that any other arrangement might be made. Politely
decline, stall and make conversation though he will
insist on bringing you something and on taking your order.

Cue Card 3. You're a new waiter. You are very anxious about your work. You've been trying to do the best you can, still you have spilled food on 3 customers already. That's because you're new. Now you have another customer and you are very eager to take order. But the customer keeps asking you some other questions. You have to press him to order food.

เวลาที่ใช้ในการแสดงหน้าชั้นไม่ควรใช้เวลาเกินกลุ่มละ 2 - 5 นาที ควรจะจบบทบาทหรือมีข้อสรุปภายในระยะเวลาอันมีเวลานั้นแล้วผู้เรียนอื่น ๆ จะเปิด

การสอนพูดภาษาอังกฤษโดยบทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่ใช้กันเป็นเวลานานมาแล้ว แต่มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจและจดจำโครงสร้างของภาษาเท่านั้น ดังนั้นการที่ครูจะเปลี่ยนแปลงมาใช้หลักการของการสอนภาษาแบบสื่อความหมายในบทสมมติจึงไม่ได้เป็นสิ่งที่ยากสำหรับครู หากครูมีความสนใจและค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทั้งนี้เพราะหลักการดังกล่าวเป็นเรื่องที่ครูเปรียบเทียบกับการใช้คำพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ ของครูเอง เมื่อเขาพบปะสมาคมกับผู้อื่นในสังคมระดับต่าง ๆ

บทความนี้ได้เสนอวิธีการและเทคนิคการสอนพูดในชั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยแนวความคิดการสอนแบบสื่อความหมายเป็นหลัก เพราะเชื่อว่าเทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสอนพูดมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากแนวความคิดการสอนแบบสื่อความหมายยังอยู่ในระหว่างขั้นการพัฒนา ผู้เขียนจึงหวังว่าเมื่อได้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย จุฬบรุษที่อาจเกิดขึ้นคงจะได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้วิธีการและเทคนิคดังกล่าวมีประโยชน์ในการสอนพูดภาษาอังกฤษอย่างสูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

บำรุง ไทรตัน. 2524. วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุไร พงษ์ทองเจริญ. 2519. วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Byrne, Donn. 1978. Teaching Oral English. London : Longman.

Finocchiaro, Mary, "The Functional-Notional Syllabus : Promise,
Problems, Practices," in English Teaching Forum. XVII,
2 (April 1979) : 11-20.

Johnson, Keith. 1982. Communicative Syllabus Design and Methodology.
Oxford : Pergamon Press.

Lyons, J. 1978. Introduction to Theoretical Linguistics
Cambridge : Cambridge University Press.

Via, Richard. A., "Talk and Listen," in English Teaching Forum.
XV, 2 (April 1977) : 22-23.

Widdowson, H.G. 1978. Teaching Language as Communication.
Oxford : Oxford University Press.

Wilkins, D.A. 1976. Notional Syllabuses. London : Oxford
University Press.